

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem Divi Thomae. Tomi Qvinqve

Qui Est Primvs De Sacramentis: In Qvo Ea Continentvr, Qvæ Post
Præfationem Indicantvr

Suárez, Francisco

[Köln], 1619

1 An Baptismus petat dispositionem ad effectum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93807](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93807)

SECTIO I.

Verum baptismus requirit aliquam dispositionem ad suum effectum.

Q uæstio hæc solum habet locum in adultis, ut supra notavi: nam infantes non sunt capaces dispositionis propriæ: per infantes autem intelliguntur omnes, qui nunquam ratione uti potuerunt, etiam si grandioris ætatis sint: & è conuerso adulti dicuntur omnes, qui aliquando habuerunt usum rationis, quamuis contingat esse amentes vel furiosos eo tempore, quo baptizantur. Rursus mouetur questio de effectu gratiæ sanctificantis, & remissionis peccati, atque aliorum donorum, quæ ad hunc ordinem spectant: nam de effectu characteris certa res est, nullam postulare dispositionem præter voluntatem suscipiendi sacramentum: quia hæc voluntas sufficit ad veritatem sacramenti: non potest autem esse verum sacramentum baptismi, quin conferat effectum characteris: hæc enim de causa iterari non potest, & ideo non potest maior dispositio requiri ad effectum characteris, quam ad veritatem sacramenti. Nos autem supponimus verum sacramentum suscipi, & consequenter hominem accedere cum sufficienti voluntate recipiendi sacramentum: atque ita recipere characterem eius: inquirimus autem, an ad recipiendum vltiorem effectum alia dispositio necessaria sit.

Addo præterea, totam quæstionem esse de dispositione voluntatis: nam inter Catholicos, imò etiam inter hæreticos nulla controuersia est, quin ex parte intellectus, sit necessaria fides: quia, ut ad Hebræos 11. inquit Paulus, sine fide impossibile est placere Deo: est enim totius iustitiæ fundamentum, & ideo Christus Dominus Matthæi vltimo, præcipit discipulis, ut prius docerent omnes gentes: deinde eos baptizarent: quia necesse est, ut fides antecedarat baptismum: fides autem est ex auditu, ac simili modo Marci vltimo dixit Christus, Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit: est ergo necessaria fides, & illa sine dubio sufficit ex parte intellectus. Difficultas solum est, an ex parte voluntatis aliqua alia dispositio requiratur. Lutherani negant: quia putant fidem sufficere ad omnem iustitiam: quod in præsentis confirmant ex citatis verbis Marci vltimo; Qui crediderit & baptizatus fuerit, saluus erit. In quibus præter baptismum, nihil aliud ad salutem postulatur, nisi fides. Nonnulli etiam ex Scholasticis solum requirunt ex parte voluntatis, ut actualiter non sit affecta alicui peccato mortali, & quod velit subdi baptismum, & recipere illum. Ita solet tribui Scoto in 4. d. 14. q. 4. art. 3. vbi inquit, non requiri, nisi voluntariam susceptionem baptismi sine fictione: hoc est, cum intentione suscipiendi, quod confert Ecclesia, & sine actu, vel voluntate peccati mortalis. Et quamuis inferius videatur requirere motum aliquem displicentiæ seu attritionis, tamen non loquitur de sacramento baptismi, sed penitentiam: in quo videtur aliquid amplius exigere, quam in baptismum: fauet etiam Caietanus infra q. 86. artic. 2. dubio vlt. circa solutionem ad primum. Vbi dicit, in baptismum requiri propositum emendæ: in qua ratio formalis penitentiam consistit: sed baptismum, in quantum includit voluntatem suscipiendi ipsum in remissionem peccatorum, includere sufficiens propositum emendæ: quia qui vult subijci baptismum, & fatetur se peccasse, & detestatur priorem vitam, moriendo illi, & subijcit se Deo, ut nouum Christi membrum. Sentit ergo Caietanus, ipsam voluntatem suscipiendi baptismum in remissionem peccatorum esse virtualem penitentiam, & consequenter esse sufficientem ad dispositionem ad iustitiam per baptismum obtinendam. Franc. Suarez Tom. 3.

dam: & adducit Caietanus in confirmationem suæ sententiæ dictum Ambrosij ad Roman. 11. Gratia Dei in baptismo gratis omnia condonat, nullumque luctum requirit: sed Ambrosius ibi non dicit, hæc præstare baptismum sine vlla dispositione hominis. Magis videtur fauere lib. 3. de sacramentis, c. vlt. dicens, Qui venit ad baptismum, etiam si non confiteatur peccatum, in hoc ipso implet confessionem omnium peccatorum, quod baptizari petit, ut iustificetur.

Secunda sententia hic referri potest, quam docet Gabriel in 2. d. 32. qu. 1. vbi distinguit inter effectum remissionis peccati originalis, & infusionem gratiæ, ac remissionem peccatorum actualium: & ad primum effectum dicit sufficere voluntatem suscipiendi baptismum: ad alios vero requiri aliquam aliam dispositionem. Vnde infert, si quis accedat ad baptismum cum intentione suscipiendi illum, & cum complacentia alicuius peccati mortalis, consequi remissionem peccati originalis, non vero gratiam, nec remissionem peccati mortalis. Qua distinctione nihil cogitari potuit improbabilius, magisque contrarium Catholicæ doctrinæ. Constat enim peccatum originale non remitti sine infusione gratiæ, ut fere apertis verbis definit Conc. Trid. sess. 6. Vbi docet, peccatum, in quo homo nascitur filius Adæ non remitti, nisi per iustificationem, quæ est translatio ab eo statu, in quo homo nascitur filius primi Adæ in statum gratiæ & adoptionis filiorum Dei quam translationem dicit fieri in Baptismo per infusionem gratiæ, & donorum, tanquam per formalem causam. Atque hic fit peccatum originale nunquam remitti sine alijs peccatis mortalibus, ut plane supponit Concilium in tota illa sessione, & ideo indifferenter loquitur de remissione peccatorum, quæ hominem constituunt Deo inimicum, inter quæ computatur peccatum originale, nam est vera mora animæ, ut idem Concilium definit sess. 5. Can. 2. & ideo c. 5. concludit. Per Iesu Christi Domini nostri gratiam, quæ in baptismo confertur, reatum originalis peccati remitti, ac tollitur id, quod veram ac propriam peccati rationem habet. Nulli ergo remittitur peccatum originale, nisi cui diuina gratia confertur, diuina autem gratia nullum peccatum mortale secum admittit: ergo remissio omnium peccatorum mortalium necessario coniuncta est cum remissione peccati originalis, ratione diuinæ gratiæ, & iustitiæ. Sic ut enim est certum, vnum peccatum mortale non remitti sine alio, quia nullum remittitur sine infusione gratiæ, cui quodlibet peccatum mortale regnat: ita non remittitur peccatum originale sine mortalibus: quia tam constituit hominem Deo inimicum, tamque per diuinam gratiam & sanctitatem tollendum est, sicut mortale. Repugnat igitur catholicæ doctrinæ, quod Gabriel ait de remissione originalis peccati sine mortalibus & sine infusione gratiæ, & consequenter etiam repugnat, aliquam dispositionem sufficere ad remissionem peccati originalis sine mortali, quædo illa duo coniuncta sunt. Nec Gabriel habuit probabile fundamentum ad illam distinctionem excogitandam: nullum enim inconueniens est illud, quod infert, aliquem esse vere baptizatum, cui non sit remissum peccatum originale propter obicem, quem posuit: nam licet ille sit regeneratus in Christo, quoad veram sacramenti susceptionem, & quoad impressionem characteris, qui propter hanc causam comparatur formæ per generationem inductæ, ut in Commentario artic. 10. diximus, non tamen necesse est, ut susceperit omnes effectus huius regenerationis, si ex parte subiecti non est sufficiens dispositio. Et in hoc est differentia inter generationem Adæ, & regenerationem Christi, nam generatio ex Adâ mo nunquam fit sine transfusione peccati, quam homo genitus impedire non potest, sed solus Deus singulari gratia præueniendo: at vero regeneratio in Christo non semper fit, cum infusione gratiæ, sed potest

2. Sententia.

Originale non remittitur sine alio peccato mortali.

Relictum Gabrielis sententia.

In quo differant generatio Adæ, & regeneratio Christi.

test ab ipso suscipiente impediri, & ratio differentia est clara, quia regeneratio in Christo spiritualis & voluntaria fit per propriam regenerati voluntatem, si sit capax illius, & ideo per eandem voluntatem potest ponere obicem effectui illius: at vero generatio ex Adamo est mere naturalis, & independens in se & in omnibus, quae per illam comunicantur à propria voluntate ipsius geniti, & ideo non potest per illam impediri transitus peccati. Maiori quidem probabilitatis specie posset haec distinctio in hunc modum assignari, dupliciter enim posset adultus ad Baptismum accedere, vno modo cum solo peccato originali absq; vlllo actuali mortali, non enim repugnat, aliquid peruenientem ad vsum rationis perseverare aliquo tempore sine peccato mortali, & sine sufficienti preparatione ad gratiam: potest enim habere ignorantiam inuincibilem fidei, & legem naturalem aliquo tempore seruare, alio modo potest adultus accedere ad Baptismum in peccato mortali. In priori ergo videtur sufficere voluntas Baptismi ad consequendam gratiam & remissionem peccati originalis, quia illi non est necessaria poenitentia, cum per voluntatem suam non se auerterit à Deo, neq; conuerterit ad creaturam, ergo sufficit voluntaria acceptatio gratiae, hanc vero habet hoc ipso, quod voluntarie acceptat Baptismum: nam qui vult causam, vult & effectum eius: cui, quantum est in se, obicem non ponit, in alio vero homine, qui habet peccatum mortale, haec voluntas sine alia dispositione non sufficit etiam ad peccati originalis remissionem, non quia ipsum inter se maiorem dispositionem requirat, sed quia remitti non potest sine peccato mortali, quod sine maiori dispositione remitti non potest, quia oportet, vt voluntas, quae per proprium motum peccato adhaerit, per proprium etiam actum à peccato discedat, vt iam latius ostendemus. Atque haec sententia & distinctio sic explicata non multum, vt existimo à veritate discrepat: ea tamen magis declarare & confirmare oportet.

Qua dispositio requiritur in peccatore adulto ad baptismum.

Scotus. Vega. Cordub.

Vnde dico primo, In adultis, qui cum peccato originali habent coniunctum aliquod peccatum mortale, praeter voluntatem suscipiendi Baptismum necessaria est aliqua alia voluntatis dispositio, quae consistit in aliqua conuersione ad Deum cum detestatione, seu poenitentia prioris vitae. Conclusio haec iam est certa de fide, eamq; docent omnes Scholastici hic, d. 4. & 5. à quibus non discrepat Scotus, vt late ostendunt Vega, lib. 9. in Trid. cap. 15. & lib. 13. cap. 33. & 34. Cord. libr. 1. Theologi. quaest. quaest. 2. expresse enim dist. 4. quaest. 5. dicit esse factum ad recipiendum effectum Baptismi, qui accedit cum peccato mortali, vel actu praesente, vel praeterito, de quo nullo modo arretitur, vel conteritur, in alio autem loco, licet non satis rem explicet, non tamen docet contrarium, & semper requirit ad effectum sacramenti, quod non fit actu, vel voluntate peccatum mortale, quamdiu autem peccatum prius commissum nullo modo duplicet, potest dici esse in voluntate, quamuis non sit in actu, neque etiam existimo, Caieta sensisse contrarium, licet obscure satis loquatur, vt postea exponam. Probat ergo conclusio, primo ex scriptura & Patribus, nam ei qui peccauit mortaliter, poenitentia est medium ad salutem necessarium, iuxta verba Christi, Luc. 13. Nisi poenitentiam egeritis, omnes simul peribitis. Est ergo haec dispositio necessaria omnibus peccatoribus, etiam baptizandis, & ideo Petrus Act. 2. dicebat. Poenitemini, & baptizetur vnusquisq; vestrum. Et Ioan. Bapt. praeparans viam ad Baptismum in Christi, initium fecit à praedicatione poenitentiae, & Baptismum dabat in remissionem peccatorum Matt. 3. Luc. 3. vt optime tractat Chrysost. hom. 11. in Matt. Hinc Aug. lib. de vera & falsa Poenitentia c. 18. Baptismus, inquit, sine poenitentia nunquam profuit ei, qui peccauit spontaneè, & lib. de Poenitentiae medicina. c. 2. vbi habet illam sententiam, Omnis, qui vo-

Luc. 13.

Petrus Act.

Io. Bapt.

Matt. 3.

Luc. 3.

Chryf.

Aug. lib.

luntatis suae factus est arbiter, cum accedit ad sacramenta fidelium, nisi cum veteris vitae poenitentia, nouam inchoare non potest, & infra: Ab hac poenitentia solus qui baptizatur, pueri immunes sunt. Similia docet lib. de fide & operibus c. 6. & sequentibus, & epist. 48. & 118. & libro quinquaginta homiliarum, homil. 27. & 50. & sermone 11. ad fratres in heremo. O compunctio sancta, sine qua adultis non prodest Baptismus, sine qua infructuosa est omnis confessio. Vnde Fulgentius libro de fide ad Petrum c. 30. Firmissime tene, & nullatenus dubites, exceptis illis, qui pro nomine Christi suo sanguine baptizantur, nullum hominem accepturum vitam aeternam, qui non hic à malis suis fuerit per poenitentiam fidemq; conuersus, & per sacramentum fidei, & poenitentiae, id est, per Baptismum liberatus. Et maioribus quidem necessariū esse, & poenitentiam de malis suis agere, & fidem Catholicam secundum regulam veritatis tenere, & sacramentum baptismatis accipere. Tandem Conc. Trident. sess. 6. c. 6. & 7. describens primam iustificacionem, quae fit in homine adulto per baptismum in re, vel in voto, docet esse necessariam dispositionem ex parte eius per detestationem peccatorum & conuersionem in Deum. Et sess. 14. cap. 1. docet, poenitentiam omni tempore fuisse necessariam ad salutem.

Dico secundo, si contingeret, hominem adultum accedere ad baptismum sine peccato mortali cum solo originali, non esset illi necessaria poenitentia aliqua, sed sufficeret voluntas ac propositum profuturi & seruandi legem Christi. Propono hanc conclusionem sub forma conditionali: quia, moraliter ac regulariter loquendo, casus hic accidere non potest: praesertim, si vera est opinio D. Thomae, teneri hominem, quem primum peruenit ad vsum rationis conuerti ad Deum: ideoque, vel statim peccare mortaliter, si, quod tenetur facere, omittit, vel iustificari, si faciat, quod tenetur: si autem teneamus (quod fortasse verius est) illud naturale praecipuum non statim vrgeri & obligare, sed aliquod tempus esse admittendum, pro quo possit conuenienter, & humano modo impleri: itemque post impletum illud praecipuum, quod sine fide impleri potest, non statim sequi iustificacionem: ac denique (quod consequens est) posse hominem esse aliquo tempore in peccato originali, priusquam, vel illius remissionem obtineat, vel mortaliter peccet: posset quidem eo tempore, & incipere credere, & ad baptismum suscipiendum accedere. Licet hoc verum sit, moraliter tamen vix potest accedere: quia necesse est, illud tempus esse valde breue: quia natura lapsa, non sanata per gratiam, non potest diu se continere, quin iterum atque iterum labatur: praesertim si sit sermo de homine non illuminato per fidem. Propter hanc ergo causam, non absolute, sed sub conditione loquimur: tamen quia casus non est simpliciter impossibilis, praeterrmittendus non est. Prior igitur conclusionis pars, quod scilicet huic homini non sit necessaria poenitentia, est expressa Augustini lib. de vera & falsa poenitentia, c. 8. vbi prius sic absolute scribit. Poenitentia baptizandis non est necessaria, sic baptizatis de maioribus & minoribus peccatis poenitentium est, quae verba, quoad priorem partem videntur cōtraria doctrinae traditae in prima assertione, tamen non possunt in eo sensu interpretari, ne Augustinus sibi ipsi in eodem contextu contrarius sit: statim enim subdit, adulto sine poenitentia non prodest baptismum, si spontaneè peccauit: igitur in illis prioribus verbis loquitur Augustinus de baptismum, praecise considerado id, ad quod fuit per se institutus: nā baptismum primo & per se ordinatum est ad tollendum originale peccatum: quod vero cū hoc, sint coniuncta mortalia, quae simul tollantur, est per accidens: hoc ergo sensu vere dicitur, baptismum per se non requirere poenitentiam: & hunc esse Augustini sensum, constat ex ratione, quam subdit: scilicet, quia ad tollendum originale pec-

se peccatum, quod non est propria voluntate contractum, non est necessaria penitentia: & eandem doctrinam repetit alijs locis supra citatis. Et ratio est clara, quia penitentia proprie est de peccatis ab ipso penitente commissis: est enim retractatio, & displicentia prioris voluntatis, quia ergo hic homo, de quo loquimur, propria voluntate non se auertit à Deo, & conuertit ad creaturam, ideo non est illi necessaria penitentia: quatenus proprie significat displicentiam prioris vite, aut propositum satisfaciendi Deo pro culpa commissa. Atque hac etiam ratione, si huiusmodi homo esset iustificandus per proprium actum absque sacramento, non indigeret dolore aut contritione: sed, ad summum, amore Dei super omnia cum proposito seruandi mandata: penitentia enim tantum necessaria prædicatur ijs, qui propria voluntate mortaliter peccarunt. Iam vero probanda superest vltima pars conclusionis: & in primis, quod huic homini adulto, licet non sit necessaria penitentia, sit nihilominus necessaria aliqua voluntatis dispositio ad iustitiam, optime probat ratio D. Thomæ hic artic. 9. quia Deus non iustificat adultum, nisi consentientem, & voluntate sua iustitiam amplectentem. Cum enim hæc iustitia includat veram ac propriam amicitiam inter Deum & hominem, vtriusque etiam voluntarium consensum postulat, si homo capax illius sit, & potens ad præstandum illam: est ergo necessaria aliqua dispositio, qua huiusmodi homo amplectatur, & baptismum, & baptismi effectum: non est autem exigendus ab huiusmodi homine amor Dei super omnia, vt effectum baptismi consequatur: nam etiam illi, qui mortaliter peccauit, non est necessaria tam perfecta dispositio, vt infra dicemus: ergo multo minus esse potest necessaria ei, qui non peccauit: ergo sufficere illi, aut imperfectus amor Dei ad concupiscentiam amorem spectans, aut (quod fere idem est) propositum obediendi Deo in omnibus, saltem spe retributionis, vel ob timorem pœnæ, vel denique propter intrinsecam honestatem præceptorum, seu cuiuscumque virtutis. Quælibet autem ex his videtur apta dispositio, iuxta necessitatem talis subiecti, & aliqua huiusmodi videtur necessaria: nam sicut in eo, qui peccauit, requiritur detestatio prioris vite, & propositum recte viuendi in futurum sub aliquo ex prædictis motibus: ita in eo, qui non peccauit, licet non requiratur detestatio, quia huius necessitas oritur ex priori peccato commisso voluntatis tamen conuersio aliqua ad Deum, vel saltem ad obedientiam eius, seu mandatorum obseruationem æque erit necessaria: quia hæc non exigitur ratione tantum peccati commissi, sed per se ad conuenienter instituentiam nouam vitam, & voluntarie amplectendam ipsam iustitiam.

Ex his satisfactum fere est omnibus, quæ inter referendas priores sententias adducta sunt, & circa posterioriorem quidem nihil addendum occurrit, præterquam quod hæc dispositio, quam dicimus esse per se necessariam, etiam secluso peccato mortali, non est sola voluntas suscipiendi baptismum, vt ibi significatur: nam hæc voluntas non est formale aut virtuale propositum amplectendi & sequendi iustitiam, ac seruandi mandata: quia cum illa voluntate baptismi potest esse formalis voluntas contraria iustitiæ: ergo oportet aliquam aliam voluntatem addere, præter voluntatem baptismi. Atque hac ratione etiam si velimus priorem sententiam, quæ ad iustitiam in baptismo obtinendam requirit solam voluntatem baptismi, explicare de baptismo per se, & secluso peccato mortali, vt supra de Augustino dicebamus, adhuc non est vera illa sententia, licet sit minus improbabilis: quia, licet in eo sensu sit verum non requiri penitentiam, vt dictum est: non tamen est verum, nullum alium actum voluntatis requiri præter voluntatem sacramenti. Quod si Caietanus (nam de Scoto iam diximus) arbitratu est, solam voluntatem Franc. Suarez Tom. 3.

tem baptismi esse virtualem penitentiam, aut virtuale propositum seruandi iustitiam, falsa est eius sententia, tamen, quia hoc non aperte dicit, posset exponi, vt per propositum emendæ intelligat propositum resarciendi iniuriam Deo factam per proprium actum: nam dicit in hoc proposito reperiri formalem rationem penitentia: constat autem, rationem formalem obiecti penitentia esse resarcire iniuriam Deo factam: huiusmodi autem propositum reuera non est ad baptismum necessarium: quia ibi non oportet, vt homo intendat, quod in se est facere, ad compensandam diuinam iniuriam: sed solum consequi remissionem culpæ per baptismalem gratiam. Nam si displicentia peccatorum est ibi necessaria, non tam est ad satisfaciendum Deo, quam vt subiectum sit conuenienter dispositum ad effectum gratiæ & remissionis peccati. Et quoad hoc, verum est, quod Caietanus ait, voluntatem suscipiendi baptismum in remissionem peccatorum, esse virtuale propositum emendæ pro peccatis, quoad culpam, & quoad pœnam, ratione tanti beneficii, quantum est baptisma: quod intelligendum est, quando illa voluntas est ita efficax, vt secum afferat reliqua omnia necessaria ad hoc beneficium obtinendum. Atque hunc sensum confirmat locus Ambrosij, quem Caietanus adducit: Ad Ambrosij testimonium. Nam solum ibi negat requiri satisfactionem pro peccatis remissis in baptismo: quia omnia integre & gratanter remittuntur, quoad culpam & pœnam, & consequenter etiam negabit, requiri voluntatem satisfaciendi formaliter ac proprio loquendo, non tamen inde fit, non esse necessariam displicentiam peccatorum, vt conuenienter dispositionem ad iustitiam. Non prætermittam autem aduertere, illud testimonium non videri esse Ambrosij: exponit enim ibi verba Pauli dicentis, dona Dei interdum esse sine penitentia: in hoc sensu, quod Deus aliquando dat sua dona sine penitentia, quæ expositio est indigna Ambrosio: nam planus sensus est, Deum non penitere eorum donorum, quæ suis confert creaturis. Ad aliud Ambrosij testimonium, responderetur primum: ibi solum asserere ad baptismum non esse necessariam confessionem peccatorum: sed hanc sufficienter impleri in hoc, quod baptizari quis petit, vt iustificetur. Deinde potissimum intendit docere, etiam si quis non habeat peccatum, quod confiteri oporteat, nihilominus illi esse baptismum necessarium, vt culpa ad gratiam transeat, & hoc modo ait, esse necessariam saltem illam penitentiam, qua sortem humanæ generationis homo cognoscat: non tamen dicit hanc penitentiam sufficere, si præter originale peccatum habeat homo propria peccata.

SECTIO II.

Quam penitentia dispositio ad effectum baptismi consequendum sufficiens, ac necessaria sit.

In hac quæstione sermo solum est de homine adulto, qui habet mortalia peccata præter originale: nam de alio casu extraordinario hominis adulti accedentis ad baptismum cum sola originali culpam satis dictum est. Sunt ergo in hac re variæ sententiæ extremæ contrariæ. Prima affirmat requiri contritionem veram. Ita sentit Gabriel in 4. d. 4. q. 2. & dist. Gabriel. 14. q. 2. & Marfil. in 4. qu. 2. in princip. Eos secutus est Petrus Soto lectio. 4. de baptismo, & lect. 7. de penitentia: videtur fauere D. Tho. supra q. 68. art. 6. ad 3. dicens: baptismum requirere in adultis ad suum effectum actum virtutis penitentia: proprius autem actus virtutis penitentia est contritio: & in hac q. 69. artic. 1. arg. 2. cum solutione idem indicat, nam in argumento sumit, ad baptismum requiri penitentiam, quæ est sufficiens causa remissionis actualium peccatorum, & in solutione hoc videtur admittere: addens, in illa penitentia debere nunc includi votum baptismi, & infra q. 86. artic. 2. ad 1. dicit peccata